

Llywodraeth Cymru

Dogfen Ymgynghori

Gweithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Rheoliadau a chod ymarfer mewn perthynas
â Rhan 6 o'r Ddeddf, ar Blant sy'n Derbyn Gofal
a Phlant sy'n cael eu Lletya

Dyddiad cyhoeddi: **8 Mai 2015**

Camau i'w cymryd: Ymatebion erbyn **31 Gorffennaf 2015**

Trosolwg

Mae'r ymgynghoriad hwn yn gofyn am eich barn ar y rheoliadau a'r codau ymarfer sy'n cael eu gwneud i gefnogi awdurdodau lleol a'u partneriaid i gyflawni gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Sut i ymateb

Gallwch ymateb i'r ymgynghoriad hwn drwy lenwi'r ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad ar ddiwedd y ddogfen hon, a'i dychwelyd atom erbyn hanner nos ar y dyddiad cau. Dylid anfon yr ymateb i'r cyfeiriad isod:

Y Gangen Gweithredu Gwasanaethau
Cymdeithasol Cynaliadwy
Y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol
Llywodraeth Cymru
Adeiladau'r Goron
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

Neu mae'r ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad ar gael ar ein gwefan (<http://wales.gov.uk/consultations/?lang=cy>) a gallwch ei dychwelyd atom trwy'r e-bost i: sswbimplementation@wales.gsi.gov.uk.

Rhagor o wybodaeth a dogfennau cysylltiedig

Gallwch ofyn am fersiynau o'r ddogfen hon mewn fformat hygyrch, gan gynnwys MS Word, print bras neu Braille, neu mewn ieithoedd eraill.

Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy i Gymru: Fframwaith Gweithredu:
<http://wales.gov.uk/topics/health/publications/socialcare/guidance1/services/?lang=cy>

Gweithredu'r Weledigaeth Adroddiad y comisiwn annibynnol ar Wasanaethau Cymdeithasol yng Nghymru:
<http://www.icssw.org/vision/?lang=cy>

Adroddiad Comisiwn y Gyfraith ar Ddeddfwriaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion:
<http://lawcommission.justice.gov.uk/areas/adult-social-care.htm>

Ymgynghoriad ar Fil Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru):
<http://wales.gov.uk/consultations/healthsocialcare/bill/?lang=cy>

Taflenni Ffeithiau Llywodraeth Cymru ar Wybodaeth, Cyngor a Chymorth, Asesu, Cynllunio Gofal a Gofalwyr:
<http://wales.gov.uk/topics/health/socialcare/act/resources/?lang=cy>

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014:
<http://www.legislation.gov.uk/anaw/2014/4/contents/enacted>

Y Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth (dogfen waith):
<http://wales.gov.uk/topics/health/socialcare/well-being/?lang=cy>

Datganiad Llesiant ar gyfer pobl sydd angen gofal a chymorth a gofalwyr sydd angen cymorth:
<http://wales.gov.uk/topics/health/publications/socialcare/strategies/statement/?lang=cy>

Manylion cysylltu

I gael rhagor o wybodaeth:

sswbimplementation@wales.gsi.gov.uk

Cyfeiriad:

Y Gangen Gweithredu Gwasanaethau
Cymdeithasol Cynaliadwy
Y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol
ac Integreiddio
Adeiladau'r Goron
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

E-bost: sswbimplementation@wales.gsi.gov.uk

Ffôn: 029 20 82 6498

Diogelu data

Sut y byddwn yn defnyddio'r farn a'r wybodaeth a roddwch inni

Bydd unrhyw ymateb a anfonwch atom yn cael ei weld yn llawn gan staff Llywodraeth Cymru sy'n gweithio ar y materion y mae'r ymgynghoriad hwn yn ymdrin â nhw. Mae'n bosibl y bydd aelodau eraill o staff Llywodraeth Cymru yn gweld yr ymateb hefyd, er mwyn eu helpu i gynllunio ymgynghoriadau ar gyfer y dyfodol.

Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion i'r ddogfen hon. Mae'n bosibl hefyd y byddwn yn cyhoeddi'r ymatebion yn llawn. Fel arfer, bydd enw a chyfeiriad (neu ran o gyfeiriad) yr unigolyn neu'r sefydliad a anfonodd yr ymateb yn cael eu cyhoeddi gyda'r ymateb. Mae hynny'n helpu i ddangos bod yr ymgynghoriad wedi'i gynnal yn briodol. Os nad ydych yn dymuno i'ch enw a'ch cyfeiriad gael eu cyhoeddi, rhowch wybod i ni yn ysgrifenedig wrth anfon eich ymateb. Byddwn wedyn yn cuddio'ch manylion.

Mae'n bosibl y bydd yr enwau a'r cyfeiriadau y byddwn yn eu cuddio yn cael eu cyhoeddi'n ddiweddarach, er nad yw hynny'n debygol o ddigwydd yn aml iawn. Mae Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004 yn caniatáu i'r cyhoedd gael gweld gwybodaeth a gedwir gan lawer o gyrff cyhoeddus, gan gynnwys Llywodraeth Cymru. Mae hynny'n cynnwys gwybodaeth sydd heb ei chyhoeddi. Fodd bynnag, mae'r gyfraith hefyd yn caniatáu i ni gadw gwybodaeth yn ôl dan rai amgylchiadau. Os bydd unrhyw un yn gofyn am gael gweld gwybodaeth a gadwyd yn ôl gennym, bydd rhaid inni benderfynu a ydym am ei rhyddhau ai peidio. Os bydd rhywun wedi gofyn inni beidio â chyhoeddi ei enw a'i gyfeiriad, bydd hynny'n ffaith bwysig i ni ei chadw mewn cof. Fodd bynnag, fe allai fod rheswm pwysig dros orfod datgelu enw a chyfeiriad unigolyn, er ei fod wedi gofyn i ni beidio â'u cyhoeddi. Byddem yn cysylltu â'r unigolyn ac yn gofyn am ei farn cyn gwneud unrhyw benderfyniad terfynol i ddatgelu'r wybodaeth.

Y Rhagair

Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, a gafodd Gydsyniad Brenhinol ar 1 Mai 2014, yn creu system gyfreithiol newydd i wasanaethau cymdeithasol. Mae'n creu fframwaith sy'n dwyn ynghyd ac yn moderneiddio'r gyfraith ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru, gan gynyddu'r pwyslais ar gamau ataliol, gan ddod â phobl yn agosach at benderfyniadau am y gwasanaethau sy'n effeithio arnynt, a chan fynd i'r afael â heriau newid economaidd a demograffig.

Bydd llawer ohonoch yn ymwybodol o'r egwyddorion Gofal Iechyd Darbodus a drafodwyd yn eang yn ystod 2014. Mae'r newid diwylliannol tuag at yr ymyriadau angenrheidiol lleiaf posibl, 'gwnewch yr hyn y gallwch chi yn unig ei wneud', hyrwyddo tegwch ac ailfodelu'r berthynas rhwng y defnyddiwr a'r darparwr ar sail cydgynhyrchu wedi ei groesawu'n eang mewn lleoliadau gofal iechyd. Fodd bynnag, mae'r egwyddorion hyn yn ymestyn yn llawer ehangach ac yn cyffwrdd â chraidd gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru, gan adlewyrchu'r canolbwynt ar lais y dinesydd, rheolaeth gan ddefnyddwyr a chydgyhyrchu a nodwyd yn *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy*. Yr her ym maes gofal cymdeithasol, fel ym maes gofal iechyd, yw datblygu modelau gwasanaeth cynaliadwy, o ran adnoddau ariannol ac adnoddau'r gweithlu, i'n helpu i reoli'r galw yn effeithiol a bod yn gyfartal ac yn deg i bawb. Dylem ymdrechu i hyrwyddo annibyniaeth ac nid dibyniaeth ac, a defnyddio ymadrodd a ddefnyddiwyd gennym flynyddoedd lawer yn ôl, mae angen inni hefyd ystyried sut rydym yn ychwanegu 'bywyd at flynyddoedd' nid dim ond 'blynyddoedd at fywyd'. Drwy gymhwyso'r egwyddorion hyn i weithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ein nod yw cyflawni system sy'n addas ar gyfer anghenion pob defnyddiwr.

Bydd y fframwaith statudol newydd ar gyfer darparu gwasanaethau cymdeithasol yn cynnwys tair rhan. Mae'r rhan gyntaf, y Ddeddf ei hun, eisoes yn ei lle. Bydd y ddwy ran arall yn cynnwys rheoliadau ar y naill law a chodau ymarfer a chanllawiau statudol ar y llaw arall. Bydd y rhain yn cyflenwi'r manylion ac yn helpu'r rhai sy'n gyfrifol am gyflawni swyddogaethau o dan y Ddeddf i ddeall sut y dylent gyflawni'r rhain. Fe ymgynghorwyd ynghylch y **gyfres gyntaf** o'r rheoliadau hyn rhwng mis Tachwedd 2014 a mis Chwefror 2015 ac mae gwaith yn mynd rhagddo yn awr i baratoi'r rheoliadau terfynol yn seiliedig ar y gwaith yma. Bydd y rheoliadau hyn yn cael eu gosod gerbron y Cynulliad o fis Mai eleni.

Cafodd bwriad polisi Llywodraeth Cymru mewn perthynas â'r prif grwpiau o bwerau i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf ei nodi mewn datganiad ysgrifenedig a gyhoeddwyd gan Gwenda Thomas AC, y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol ar y pryd, ar 30 Ionawr 2014. Mae'r rheoliadau a'r codau a nodir yn y ddogfen ymgynghori hon yn troi'r bwriad polisi hwn yn ffurf bendant ac yn helpu i gyflenwi'r ddwy ran arall o'r fframwaith statudol sy'n weddill.

Er mwyn cyrraedd y pwynt hwn, mae fy swyddogion wedi gweithio'n agos gyda rhanddeiliaid drwy gyfres o grwpiau technegol i ddatblygu a mireinio manylion ein polisi ar gyfer rheoliadau, codau ymarfer a chanllawiau statudol. Hoffwn roi teyrnged i'r rhanddeiliaid hynny, a diolch iddynt am eu cyfraniad gwerthfawr at y broses o wireddu'r Ddeddf.

Mae'r **ail gyfres** hon o is-ddeddfwriaeth ar gael ar gyfer ymgynghori o 8 Mai 2015; bydd yr ymgynghoriad hwn yn rhedeg am 12 wythnos tan 31 Gorffennaf. Mae'r rheoliadau, y codau ymarfer a'r canllawiau statudol hyn wedi'u hategu unwaith eto gan waith ymgysylltu â rhanddeiliaid a gwaith grwpiau technegol a chynghori. Bydd y gyfres hon yn creu system sy'n sicrhau canlyniadau i blant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n cael eu lletya, yn ysgogi cydweithredu rhanbarthol ac yn gweithredu system o godi ffioedd, asesiadau ariannol a thalu am ofal. Bydd yn cefnogi trefn ar gyfer gwneud sylwadau a darparu eiriolaeth, ac yn mynd i'r afael â'r materion sy'n deillio o fethiant darparwr.

Yn unol â Chod Asesiad Effaith Rheoleiddiol Gweinidogion Cymru ar gyfer is-ddeddfwriaeth, rwyf yn ymrwymedig i gynnal asesiad effaith rheoleiddiol llawn ar gyfer y rheoliadau i'w gwneud o dan y Ddeddf. Byddaf wrth gwrs yn defnyddio'r dystiolaeth a gesglir fel rhan o'r broses ymgynghori hon i lywio'r asesiad hwn a gobeithio y byddwch chi'n achub ar y cyfle a gynigir drwy ein cwestiynau ymgynghori i gyfrannu at hyn.

Yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus llawn bydd y rheoliadau hyn, eu codau ymarfer cysylltiedig a'r canllawiau statudol yn cael eu gosod gerbron y Cynulliad yn ystod gaeaf 2015.

Mae'r gwaith o weithredu'r Ddeddf - a thrwyddi'r system newydd ar gyfer gofal cymdeithasol sy'n ofynnol yn ôl y fframwaith Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy - yn mynd y tu hwnt i wneud is-ddeddfwriaeth, er mor bwysig yw hyn. Mae camau gweithredu'n digwydd yn barod i gefnogi parodrwydd y gweithlu, i helpu i godi ymwybyddiaeth ymhlith y boblogaeth ehangach, ac i

gefnogi gweithgarwch gweithredu rhanbarthol allweddol. Fel enghraifft o'r gwaith paratoi hwn, mae Cyngor Gofal Cymru, fel y corff arweiniol ar gyfer datblygu'r gweithlu, yn arwain ar ddatblygu a gweithredu strategaeth dysgu a datblygu genedlaethol.

Er mwyn cefnogi'r broses o weithredu'r Ddeddf a pharatoi ar ei chyfer yn 2013/14 a 2014/15 rydym wedi trefnu bod y grant *Cyflawni Trawsnewid* ar gael i bartneriaethau rhanbarthol a chenedlaethol. Mae'r cyllid hwn yn galluogi llywodraeth leol a'i phartneriaid i roi gofynion y Ddeddf newydd ar waith. Ar 27 Chwefror eleni cyhoeddais y byddai Llywodraeth Cymru yn dyblu'r cyllid sydd ar gael trwy'r grant cyflawni trawsnewid i £3m yn 2015/16.

Mae'r gwaith a ddisgrifir yma yn adeiladu ar y consensws cenedlaethol sydd gennym ar gyfer y newidiadau y mae angen inni eu gwneud. Mae'r holl agweddau allweddol ar ddatblygu Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy yn cael eu cynnal gyda chyfranogiad agos dinasyddion ac arweinyddiaeth gref gan lywodraeth leol, y GIG a darparwyr yn y sector preifat a'r trydydd sector. Byddaf yn parhau i weithio gyda'r Grŵp Arweiniad Cenedlaethol, y Fforwm Partneriaeth a Phanel y Dinasyddion i gynorthwyo hyn, a sicrhau uchelgais newydd a rennir bod pobl sy'n defnyddio gwasanaethau yn cael lle canolog a chadarn yn ein rhaglen ar gyfer newid.

Mark Drakeford AC

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Yr ymgynghoriad hwn

Mae'r ymgynghoriad hwn yn ceisio eich barn ar y rheoliadau a'r cod ymarfer sydd wedi eu datblygu er mwyn helpu awdurdodau lleol a'u partneriaid i weithredu Rhan 6 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("y Ddeddf").

Gwneir y rheoliadau o dan yr adrannau priodol o'r Ddeddf, ac mae'r cod ymarfer yn cael ei gyhoeddi o dan adran 145 o'r Ddeddf, sy'n caniatáu i Lywodraeth Cymru gyhoeddi codau ymarfer i awdurdodau lleol ar arfer swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol. Mae'r hyn sy'n cyfateb i swyddogaeth gwasanaethau cymdeithasol wedi ei nodi yn Atodlen 2 i'r Ddeddf.

Mae'r ddogfen ymgynghori hon yn ymwneud â'r rheoliadau drafft a'r cod ymarfer ar Blant sy'n Derbyn Gofal a Phlant sy'n cael eu Lletya sy'n deillio o Ran 6 o'r Ddeddf.

Beth yw'r sefyllfa ar hyn o bryd?

Cafodd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 Gydsyniad Brenhinol ar 1 Mai 2014. Mae'r Ddeddf yn sail i fframwaith statudol newydd ar gyfer gofal cymdeithasol yng Nghymru.

Mae'r canolbwynt bellach yn troi at weithredu'r Ddeddf. Mae Gweinidogion Cymru wedi egluro eu bod yn dymuno i elfennau craidd y fframwaith statudol newydd fod yn eu lle ar gyfer mis Ebrill 2016, pan fydd y Ddeddf yn cael ei gweithredu.

Bydd y fframwaith statudol yn cynnwys tair prif elfen, sef y Ddeddf ei hun, rheoliadau a wnaed o dan y Ddeddf, a chodau ymarfer/canllawiau statudol. Bydd y tair elfen hyn yn gweithio gyda'i gilydd i ffurfio'r fframwaith y bydd gwasanaethau cymdeithasol yn gweithredu ynddo o fis Ebrill 2016.

Mae'r rheoliadau, y codau a'r canllawiau statudol wedi cael eu datblygu mewn dwy gyfres, drwy broses ymgynghori â rhanddeiliaid allweddol. Mae'r rheoliadau a'r codau ymarfer a ddatblygwyd o dan gyfres dau bellach yn cael eu cyflwyno i rhanddeiliaid ledled Cymru er mwyn cael eu cyfraniad.

Y dystiolaeth ar gyfer newid

Nodwyd y dystiolaeth ar gyfer newid yn *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy: Fframwaith Gweithredu* ac yn yr ymgynghoriad ar Fil Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru), a nododd egwyddorion allweddol y Bil¹.

¹ Gweler **Rhagor o wybodaeth a dogfennau cysylltiedig**

Mae gwasanaethau cymdeithasol yn ganolog i fywyd cyhoeddus Cymru. Caiff 150,000 o bobl ifanc, pobl hŷn a phobl anabl gymorth ganddynt bob blwyddyn i gyflawni eu potensial ac i'w helpu i fod yn ddiogel. Darperir llawer o'r gwasanaethau hyn mewn partneriaeth ag eraill, gan gynnwys gwasanaethau tai, iechyd ac addysg. Mae'r gymdeithas yn newid a rhaid i wasanaethau cymdeithasol newid mewn ymateb i hyn. Bu newid yn nisgwyliadau'r cyhoedd o wasanaethau cymdeithasol a bydd hyn yn parhau, o ganlyniad i newid demograffig a newidiadau yn ein cymdeithas. Mae angen i wasanaethau cymdeithasol addasu ac ymateb i bob un o'r rhain.

At hynny, mae'r galw yn cynyddu ar draws gwasanaethau cymdeithasol, ond mae'r rhagolwg ariannol ar gyfer yr holl wasanaethau cyhoeddus yn un anodd. Er ein bod wedi diogelu gwariant ar wasanaethau cymdeithasol, mae angen inni wneud newid mwy sylfaenol na dim ond mynd ar drywydd y mesurau effeithlonrwydd amlwg er mwyn inni sicrhau bod gwasanaethau cymdeithasol yn gynaliadwy. Mae ein Papur Gwyn *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy i Gymru: Fframwaith Gweithredu* yn nodi rhaglen o newid i ateb yr heriau hyn yn seiliedig ar y naw egwyddor ganlynol:

- Llais cadarn a rheolaeth go iawn
- Cefnogi ein gilydd
- Diogelwch
- Parch
- Adfer ac ailsefydlu
- Addasu i amgylchiadau newydd
- Sefydlogrwydd
- Symrlrwydd
- Proffesiynoldeb

Mae'r rhain wedi eu llywio gan drafodaethau â rhanddeiliaid a dadleuon yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru ac mewn mannau eraill ers i *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy i Gymru* gael ei gyhoeddi. Maent ochr yn ochr â thystiolaeth y Comisiwn Annibynnol ar Wasanaethau Cymdeithasol yng Nghymru, adolygiad Comisiwn y Gyfraith o ddeddfwriaeth gofal cymdeithasol i oedolion², a'n Hadolygiad o Ddiogelu³ a chyngor a thrafodaethau'r Grŵp Arweiniad Cenedlaethol, y Fforwm Partneriaeth a Phanel y Dinasyddion. Mae'r cyfan yn asgwrn cefn ein hachos dros newid.

Mae'r dystiolaeth hon, a'r broses o'i hystyried drwy'r broses graffu genedlaethol ar y Bil, wedi llywio a llunio cynnwys y Ddeddf. Mae'r cam nesaf, datblygu'r rheoliadau a'r codau ymarfer neu'r canllawiau statudol, wedi ei lywio gan gyfraniadau strategol allweddol fel *Mwy na Geiriau*, ein Fframwaith Strategol ar gyfer Gwasanaethau Cymraeg mewn Iechyd, Gwasanaethau Cymdeithasol a Gofal Cymdeithasol⁴, a chan *Galluogi Cymru*, a thystiolaeth a gafwyd drwy grwpiau technegol a oedd yn cynnwys rhanddeiliaid allweddol. Mae'r grwpiau hyn wedi edrych ar ddarpariaethau'r Ddeddf, a'r polisi sy'n sail i'r rhain, yn fanwl, a rhoi cyngor i swyddogion ar sut y dylai'r rheoliadau a'r codau ymarfer gael eu llunio er mwyn cyflawni nodau'r Ddeddf a, thrwy hyn,

² Gweler **Rhagor o wybodaeth a dogfennau cysylltiedig**

³ <http://gov.wales/topics/health/publications/socialcare/reports/advisory/?skip=1&lang=cy>

⁴ <http://gov.wales/topics/health/publications/health/guidance/words/?skip=1&lang=cy>

gyflawni gofynion *Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy: Fframwaith Gweithredu*. Mae'r broses hon wedi sicrhau amrywiaeth o gyfraniadau gwerthfawr y mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi eu defnyddio i ddatblygu'r rheoliadau drafft, y codau ymarfer a'r canllawiau statudol a gwmpesir yn yr ymgynghoriad ar y gyfres gyntaf ac yn yr ymgynghoriad hwn.

Y cynigion

I raddau helaeth mae Rhan 6 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) yn cymryd lle Rhan 3 o Ddeddf Plant 1989. Yn arbennig ymdrinnir â'r adrannau sy'n cwmpasu *Darparu gwasanaethau i blant a'u teuluoedd* yn y Ddeddf Plant yn Rhannau 3 a 4 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) ac mae'r materion yr ymdrinnir â hwy yn adrannau 26, 26ZB a 26A o Ddeddf Plant 1989 yn ymwneud â *Chwynion, Cynrychioliadau ac Eiriolaeth* yn cael sylw o dan Ran 10 o'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru).

Y rheoliadau sy'n ategu'r cod ymarfer yw'r Rheoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru), Rheoliadau y Rhai sy'n Gadael Gofal (Cymru), y Rheoliadau Ymweliadau â Phlant o dan Gadwad (Cymru) a'r Rheoliadau Bwrsari Addysg Uwch (Cymru). Oherwydd bydd y set derfynol hon o reoliadau yn cael ei hail-lunio heb newid sylweddol, nid yw'n rhan o'r ymgynghoriad hwn. Mae'r rheoliadau sy'n sail i'r Ddeddf yn ystyried newidiadau i Ddeddf Plant 1989 a wnaed gan Ddeddf Plant a Phobl Ifanc 2008. Nid oedd Llywodraeth Cymru wedi ail-lunio rheoliadau nac ehangu'r gyfres o ganllawiau yn flaenorol, gan ragweld creu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru).

Mae'r rheoliadau'n egluro'r dyletswyddau newydd ar awdurdodau lleol mewn perthynas â lleoliadau ôl-18 i'r rhai sy'n gadael gofal gyda'u cyn-ofalwyr maeth. Mae'r rheoliadau hefyd yn rhoi dyletswyddau ar awdurdodau lleol i ymweld â'r holl blant a ddedfrydwyd i'w cadw yn yr ystad ddiogel; yn benodol mae hyn yn cynnwys plant a phobl ifanc nad oedd yn hysbys i'r gwasanaethau cymdeithasol cyn eu dedfrydu. Maent hefyd yn gweithredu darpariaethau yn y Ddeddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi Troseddwy'r sy'n gwneud yr holl blant sy'n cael eu remandio i'r ystad ddiogel yn blant 'sy'n derbyn gofal'.

Cafodd y rheoliadau drafft eu profi gydag amrywiaeth o randdeiliaid mewn cyfres o ddigwyddiadau i randdeiliaid ym mis Hydref a mis Tachwedd 2014. Daeth cynrychiolwyr o adrannau gwasanaethau cymdeithasol ac addysg awdurdodau lleol, cydlynwyr addysg plant sy'n derbyn gofal, y trydydd sector, academyddion â diddordeb yn y boblogaeth sy'n derbyn gofal, Cyngor Gofal Cymru ac aelodau etholedig.

Bydd y cod ymarfer ar gyfer rhan 6 yn cymryd lle canllawiau o dan Gyfrolau 2 a 3 Deddf Plant 1989, canllawiau Deddf Plant (Ymadael â Gofal) 2000, y canllawiau Ymweliadau â Phlant o dan Gadwad a Chanllawiau Swyddogion Adolygu Annibynnol Cymru.

Mae'r cod ymarfer ar gyfer rhan 6 yn cynnwys wyth pennod sy'n cwmpasu'r amrywiaeth cyfan o faterion yn y rhan honno.

Mae'r bennod gyntaf yn y cod ymarfer yn ymdrin â Chynllunio Gofal a Chymorth ac mae'n cwmpasu dyletswyddau awdurdodau lleol mewn perthynas â chynlluniau gofal a chymorth, gan gynnwys cynlluniau iechyd ac addysg i'r plant hynny sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol.

Mae Pennod 2 o'r cod ymarfer yn ymdrin â Lleoliadau plant sy'n derbyn gofal, sut maent i'w lletya a'u cynnal.

Mae Pennod 3 yn ymdrin â Chyswllt ac Ymweliadau â phlant sy'n derbyn gofal a phlant sydd wedi peidio â bod yn rhai sy'n derbyn gofal.

Mae Pennod 4 yn ymdrin ag Adolygiad o Achosion, rôl a swyddogaeth swyddogion adolygu annibynnol.

Mae Pennod 5 o'r cod ymarfer yn ymdrin â phlant sy'n Gadael Gofal, y trefniadau ar gyfer plant sy'n gadael gofal, cyngorwyr personol, cynllunio ac asesu llwybr, llety addas a chymorth ar gyfer addysg uwch.

Mae Pennod 6 yn ymdrin â threfniadau byw ôl-18, yn benodol o ran datblygu trefniadau i'r rhai 18 oed a hŷn sy'n gadael gofal i barhau i fyw gyda'u cyn-ofalwyr maeth.

Mae Pennod 7 yn ymdrin â Llety Diogel i blant sy'n cael eu lletya mewn cartrefi diogel i blant.

Mae Pennod 8 yn ymdrin â phlant sy'n cael eu lletya mewn mathau eraill o sefydliad heblaw am gartrefi diogel i blant. Ceir crynodeb manylach o'n cynigion yn y **Crynodeb Gweithredol yn Atodiad A**.

Mae'r cod ymarfer wedi cael ei brofi gydag amrywiaeth o randdeiliaid, gan gynnwys cynrychiolwyr Penaethiaid Gwasanaethau Plant, CLILC, y trydydd sector a swyddfa'r Comisiynydd Plant.

Dogfennau ymgynghori

Mae'r ymgynghoriad hwn yn ceisio eich sylwadau a'ch barn ar y dogfennau allweddol canlynol:

- Y Cod Ymarfer Drafft ar arfer swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol mewn perthynas â rhan 6 (*Plant sy'n Derbynn Gofal a Phlant sy'n cael eu Lletya*) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (**Atodiad B**)
- Drafft o'r Rheoliadau Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015 (**Atodiad C**)
- Drafft o Reoliadau y Rhai sy'n Gadael Gofal (Cymru) 2015 (**Atodiad D**)
- Drafft o Reoliadau Ymweliadau â Phlant o dan Gadwad (Cymru) 2015 (**Atodiad E**)
- Drafft o Reoliadau Plant (Llety Diogel) (Cymru) 2015 (**Atodiad F**)

Ceir ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad isod.

**Ffurflen Ymateb
i'r
Ymgynghoriad**

Eich enw:

Sefydliad (os yw'n berthnasol):

e-bost / rhif ffôn:

Eich cyfeiriad:

1. A ydych yn cytuno bod y rheoliadau a'r cod yn darparu fframwaith i ddiwallu anghenion tebygol o ran gwasanaethau gofal a chymorth i blant sy'n derbyn gofal neu sy'n gadael gofal ?							
Cytuno	☐	Tueddu i gytuno	☐	Tueddu i anghytuno	☐	Anghytuno	☐
2. A ydych yn cytuno bod y cod a'r rheoliadau'n sicrhau'r cydbwysedd cywir rhwng rhagnodi gofynion hanfodol a chaniatáu ar gyfer penderfynu ar ddarpariaeth gwasanaethau yn lleol?							
Cytuno	☐	Tueddu i gytuno	☐	Tueddu i anghytuno	☐	Anghytuno	☐
3. A ydych yn cytuno bod y cod a'r rheoliadau yn galluogi clywed llais y plentyn sy'n derbyn gofal neu'n sy'n gadael gofal a gweithredu ar hyn?							
Cytuno	☐	Tueddu i gytuno	☐	Tueddu i anghytuno	☐	Anghytuno	☒

4. A ydych yn cytuno bod y rheoliadau a'r codau a ddatblygwyd o dan Ran 6 o'r Ddeddf yn gynhwysfawr o ran eu cwmpas?							
Cytuno	☐	Tueddu i gytuno	☐	Tueddu i anghytuno	☐	Anghytuno	☐
A oes unrhyw feysydd ychwanegol y dylid eu cwmpasu?							
5. A ydych o'r farn y byddai canllawiau arfer da yn ddefnyddiol i ategu'r cod a'r rheoliadau?							
Cytuno	☐	Tueddu i gytuno	☐	Tueddu i anghytuno	☐	Anghytuno	☐
Pa agweddau ar y cod yr hoffech gael canllawiau arfer da arnynt?							
Arall							
Mae gan Lywodraeth Cymru ddiddordeb mewn deall a fydd y cynigion yn y ddogfen ymgynghori hon ynglŷn â rhan 6 yn effeithio ar grwpiau â nodweddion gwarchodedig. Dyma'r nodweddion gwarchodedig: oed, anabledd, ailbennu rhyw, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil, crefydd a chredo, rhyw, a chyfeiriadedd rhywiol. 6. A ydych yn credu y bydd y cynigion yn yr ymgynghoriad hwn yn cael unrhyw effeithiau cadarnhaol ar grwpiau â nodweddion gwarchodedig? Os felly, pa rai a pham/pam ddim? 7. A ydych yn credu y bydd y cynigion yn yr ymgynghoriad hwn yn cael unrhyw effeithiau negyddol ar grwpiau â nodweddion gwarchodedig? Os felly, pa rai a pham/pam ddim?							
8. Bydd ailgydbwyso'r system gofal a chymorth i gyflawni'r fframwaith cyfreithiol newydd yn galw am ailflaenoriaethu adnoddau. Beth yw'r camau allweddol sydd angen eu cymryd i							

gyflawni hyn?

9. Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydym wedi mynd i'r afael â hwy'n benodol, defnyddiwch y gofod hwn i roi gwybod inni amdanynt.

Mae'n bosibl y bydd yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn cael eu cyhoeddi, naill ai ar y rhyngrwyd neu mewn adroddiad. Os hoffech inni gadw'ch ymateb yn gyfrinachol, ticiwch y blwch.